

Ochrana životního prostředí před zářením v důsledku zřícení vojenského letadla v Grónsku

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. května 2007 o dopadu havárie u Thule z roku 1968 na veřejné zdraví (petice č. 720/2002) (2006/2012(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na petici č. 720/2002,
 - s ohledem na článek 21 Smlouvy o ES, který přiznává každému občanu Unie petiční právo k Evropskému parlamentu v souladu s článkem 194 této Smlouvy,
 - s ohledem na článek 107c Smlouvy o Euratomu a článek 194 Smlouvy o ES, který přiznává každému občanu Unie a každé fyzické osobě s bydlištěm nebo právnické osobě se statutárním sídlem v některém členském státě právo předložit samostatně či společně s dalšími občany nebo osobami petici Evropskému parlamentu ve věci, která spadá do oblasti činností Společenství a která se jich přímo dotýká,
 - s ohledem na směrnici Rady 96/29/Euratom ze dne 13. května 1996, kterou se stanoví základní bezpečnostní standardy na ochranu zdraví pracovníků a obyvatelstva před riziky vyplývajícími z ionizujícího záření¹,
 - s ohledem na rozsudky Soudního dvora Evropských společenství ze dne 12. dubna 2005 a 9. března 2006 ve věcech C-61/03, *Komise v. Spojené království*, a C-65/04, *Komise v. Spojené království*,
 - s ohledem na čl. 192 odst. 1 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Petičního výboru (A6-0156/2007),
- A. vzhledem k zásadním otázkám a vážným problémům, na které předkladatel poukázal, a stěžejnímu významu cíle, jímž je ochrana zdraví obyvatelstva a životního prostředí proti nebezpečím spojeným s využitím jaderné energie, jak jej uznává judikatura Soudního dvora,
- B. vzhledem k tomu, že petice odhalila, že pracovníci a veřejnost byli v důsledku havárie amerického bombardéru B-52, který se v roce 1968 zřítil u Thule v Grónsku a který nesl jaderné zbraně, ozáření vysoce nebezpečným plutoniem využitelným k výrobě zbraní,
- C. vzhledem k tomu, že mnoho z těch, kdo havárii u Thule přežili, následně kvůli nedostatečné lékařské kontrole na onemocnění z ozáření zemřelo, a ostatním přeživším taková smrtelná onemocnění hrozí,

¹ Úř. věst. L 159, 29.6.1996, s. 1.

- D. vzhledem k tomu, že by lékařské kontroly těch, kdo havárii u Thule přežili, usnadnily včasné odhalení nemocí z ozáření a jejich léčbu,
- E. vzhledem k tomu, že dánská vláda vyjádřila záměr podporovat ve věci sanačních prací po havárii u Thule co nejvyšší otevřenost,
- F. vzhledem k tomu, že podle čl. 2 písm. b) Smlouvy o Euratomu Společenství musí „stanovit jednotné bezpečnostní normy pro ochranu zdraví obyvatelstva a pracovníků a dbát na jejich dodržování“,
- G. vzhledem k tomu, že Soudní dvůr rozhodl, že kapitola o ochraně zdraví ve Smlouvě o Euratomu představuje „soudržný celek, který svěřuje Komisi značné pravomoci s cílem chránit obyvatelstvo a životní prostředí před nebezpečím jaderného zamoření“¹ a vzhledem k tomu, že Soudní dvůr potvrdil také široký výklad ustanovení této kapitoly ve snaze „zajistit soudržnou a účinnou ochranu zdraví obyvatel před riziky vyplývajícími z ionizujícího záření bez ohledu na jejich zdroj“²,
- H. vzhledem k tomu, že Komise a Dánské království soustavně odmítají uznat použitelnost Smlouvy o Euratomu a sekundárního práva na jejím základě přijatého na dopady havárie u Thule,
1. konstatuje, že podle ustálené judikatury Soudního dvora se nové normy práva ES ze zásady použijí na budoucí účinky situací, které vznikly předtím, než nová norma vstoupila v platnost;
 2. vyvozuje závěr, že Smlouva o Euratomu byla pro Dánské království bezprostředně použitelná a závazná od data jeho přistoupení s tím důsledkem, že se stala použitelnou na budoucí účinky situací vzniklých ještě před přistoupením Dánského království ke Společenství;
 3. konstatuje, že Smlouva o Euratomu se na Grónsko vztahovala po dvanáct let, a to od přistoupení Dánska v roce 1973 do 1. ledna 1985, kdy vstoupila v platnost Smlouva pozměňující smlouvy o založení Evropských společenství s ohledem na Grónsko; má za to, protože tato smlouva nemá retroaktivní účinek, že pro Dánské království nadále platí všechny právní závazky vztahující se k událostem, jež na území Grónska nastaly před 1. lednem 1985 a pozdní následky havárie z roku 1986 na lidské zdraví nejsou navíc omezeny jen na Grónsko, což je zřejmé z toho, že mnoho pracovníků včetně evropských občanů se od té doby odstěhovalo do pevninského Dánska;
 4. zohledňuje nedávnou judikaturu, že „Smlouva o Euratomu se nevztahuje na použití jaderné energie pro vojenské účely“³; má však za to, že Soudní dvůr svůj zužující výklad působnosti Smlouvy o Euratomu zřetelně spojil s potřebou chránit základní zájmy národní obrany členských států;
 5. trvá na tom, že výše uvedeného omezení působnosti Smlouvy o Euratomu by se subjekty neměly dovolávat ve snaze vyhnout se používání právních předpisů v oblasti

¹ Věc 187/87, *Saarland*, 1988, Recueil, s. 5013, bod 11.

² Věc 70/88, *Parlament v. Rada*, 1991, Recueil, s. I-4529, bod 14.

³ Věc C-61/03, *Komise v. Spojené království*, Recueil, s. I-2477, bod 44 („Reaktor Jason“).

bezpečnosti a ochrany zdraví v situacích, kdy se údajný vojenský účel týká třetího státu, kdy je používání jaderné energie v rozporu s mezinárodní smlouvou, a kde jediná možná souvislost se zájmem národní obrany členského státu spočívá v tom, že k úniku jaderného materiálu došlo na jeho území;

6. konstatuje, že čl. 2 odst. 3 směrnice 96/29/Euratom se vztahuje i na případy přetrvávajícího ozáření způsobeného pozdními následky mimořádné radiační situace;
7. v těsné spolupráci s grónskými úřady a v souladu s článkem 38 směrnice vyzývá Dánské království k „zavedení dohledu a k zásahu“ vůči pokračujícím pozdním následkům havárie u Thule, a v souladu s článkem 53 této směrnice k „vytvoření systému monitorování ozáření“ a k „provedení vhodného zásahu zohledňujícího skutečné charakteristiky situace“;
8. má za to, že základní práva jsou nedílnou součástí obecných zásad práva Společenství, a s ohledem na pozitivní povinnosti vyplývající z článků 2 a 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vyzývá ty členské státy, jež vykonávají nebezpečné činnosti, které mohou mít skryté nepříznivé následky na zdraví těch, kdo se takových činností účastní, aby zajistily zavedení účinného a dostupného postupu, který by takovým osobám umožnil vyhledat všechny relevantní a náležité informace;
9. vyzývá členské státy, aby směrnici 96/29/Euratom bezodkladně provedly a uplatňovaly, a vyjadřuje přání, aby Komise každé nedodržení jejich závazků v této věci přísně stíhala;
10. pochybuje o tom, že Dánské království ve vztahu k havárii u Thule a jeho pozdním následkům zcela plní svoje povinnosti podle směrnice 96/29/Euratom;
11. vyjadřuje velké znepokojení nad tím, že v současnosti neexistuje dostatečná ochrana zdraví veřejnosti vzhledem k využívání jaderné energie pro vojenské účely;
12. vyzývá Komisi, aby předložila návrh týkající se významných dopadů využívání jaderné energie pro vojenské účely na veřejné zdraví a životní prostředí, a aby tak tento nedostatek odstranila;
13. konstatuje, že zásadní ustanovení Smlouvy o Euratomu nebyla od jejího vstupu v platnost podstatně změněna a je třeba je aktualizovat;
14. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a vládě a parlamentu Dánského království.